

І.М. ПОГОРЕЛОВ, доц., НТУ «ХПІ», Харків
Г.В. ЩЕРБАКОВА, магістрант, НТУ «ХПІ», Харків

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ

В статті розглядається роль та місце стратегічного управління в інвестуванні та оновленні на інноваційній основі основних фондів підприємств. Основну увагу приділено основним проблемам у сфері обсягу інвестицій в основний капітал та визначенню джерел фінансування; запропоновані шляхи вирішення цих проблем.

В статье рассматривается роль и место стратегического управления в инвестировании и обновлении на инновационной основе основных фондов предприятия. Основное внимание уделяется основным проблемам в сфере объема инвестиций в основной капитал и определению источников финансирования; предложены пути решения этих проблем.

This article emphasizes the role and importance of strategic management in investment and the renewal of fixed assets based on innovation. It focuses on key issues such as analysing the volume of capital investment which is devoted to fixed assets and identifying the sources of funding; it is proposed some ways to solve these problems.

Вступ. Сьогодні розвиток інвестиційного процесу в Україні гальмують ті ж самі проблеми, що і декілька років тому. В умовах децентралізації інвестиційної діяльності, неефективної державної політики, відсутності вільних ресурсів підприємств, регіональних і місцевих бюджетів необхідна розробка нової стратегії регулювання інвестиційних процесів. Ефективні шляхи вирішення більшості проблем ще не знайдені, наукові дослідження в цій сфері не втрачають своєї актуальності і до сьогодні. Питання ролі та місця інвестиційного менеджменту в системі управління інвестиціями в основний капітал розглядаються в роботах таких науковців, як О. Нікітенко, О. Ковальчук, А. Асаул, Т. Коновалова, Г. Харламова, Р. Халіков та ін. В них визначається коло основних проблем, що негативно впливають на інвестиційний процес в країні, розглядаються передумови для їх вирішення.

Результати досліджень. За свідченням експертів, в наш час існує багато проблем в сфері функціонування інвестиційного сектору економіки. Сучасний стан інвестиційної політики в Україні обумовлений низкою чинників нормативно-правового, економічного, технологічного й організаційного характеру. Інвестиції в масштабах країни визначають процес розширеного відтворення. Будівництво нових підприємств, а, отже, створення нових робочих місць залежать від процесів інвестування, або капіталоутворення. Основні напрями інвестицій - це вкладення коштів у рухоме і нерухоме майно. Саме тому особливої актуальності в цих умовах набуває пошук шляхів удосконалення існуючих форм і методів стратегічного

управління інвестиційною діяльністю в першу чергу в основний капітал.

Сьогодні стабільний розвиток національного господарства країни залежить від багатьох факторів. Так, наприклад, в роботах [1, 4] до таких факторів віднесено темпи оновлення виробничого обладнання на вітчизняних підприємствах, темпи розвитку науки, рівень соціальної забезпеченості та ін. Крім того, на мою думку, до цих факторів можна віднести і темпи розвитку інвестиційної діяльності. Взаємозв'язок системи управління інвестиційною діяльністю з ефективністю функціонування національного господарства в цілому досить легко простежити на основі статистичних даних. Як відомо, одним із основних показників, що характеризує рівень розвитку національного господарства, є ВВП. Базуючись на інформації, представленій на сайті Державного комітету статистики, можна прослідкувати динаміку зміни ВВП і обсягів інвестицій в основний капітал по окремим рокам, що представлено в табл.1. На основі цих даних можна зробити висновок про наявність кореляційного зв'язку між темпами зміни обсягу інвестицій в основний капітал і темпами зміни ВВП.

Розглядаючи інвестиції в основний капітал у розрізі видів економічної діяльності за 2010р. у порівнянні з аналогічним періодом 2009р. та 2008 р., що представлено в табл. 2, можна простежити досить тісний зв'язок між рівнем розвитку сфер економічної діяльності та інвестиціями в основний капітал. Так, найбільш розвинені сфери економічної діяльності використали найбільший обсяг інвестицій в основний капітал, в той час, як у таких сферах, як рибне господарство, освіта, що не є привабливими для інвесторів, рівень освоєних інвестицій в основний капітал є досить низьким.

Таблиця 1.

ВВП і інвестиції в основний капітал України за 2005-2010 рр.

Рік	ВВП		Освоєно інвестицій в основний капітал за рахунок усіх джерел фінансування, млрд. грн.	Індекси інвестицій в основний капітал до попереднього року
	млрд. грн. (валова додана вартість)	у розрахунку на одного мешканця тис. грн.		
2005	441452	9,4	93096	101,9
2006	544153	11,6	125254	119,0
2007	720731	15,3	188486	129,8
2008	948056	20,5	233081	97,4
2009	913345	19,8	151777	58,5
2010	1094607	23,9	113000	99,4

Як бачимо, у 2010 році у порівнянні з аналогічним періодом 2009 року за всіма видами економічної діяльності рівень освоєння інвестицій в основний капітал був вищим, що є позитивною динамікою. Однак недостатньо високим у порівнянні з іншими країнами, що в першу чергу, виникло внаслідок політичної нестабільності.

Таблиця 2.

Інвестиції в основний капітал України за видами економічної діяльності

Назва виду економічної діяльності	Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал, млн.грн				
	2008р.	2009р.	у % до 2008 р.	2010р.	у % до 2009 р.
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	133	9382	49,8	12230	116,5
Рибне господарство	20	22	34,3	65	239,3
Промисловість	4800	57658	67,6	58558	90,5
Будівництво	5681	5325	37,8	4966	82,2
Оптова та роздрібна торгівля, торгівля транспортними засобами, послуги з ремонту	6606	14091	51,7	4556	78,8
Готелі та ресторани	564	2589	72,1	3072	105,1
Транспорт і зв'язок	8774	24555	66,7	29084	101,8
Фінансова діяльність	2181	3359	64,6	2859	78,7
Операції з нерухомістю	14376	25678	47,2	37189	127,5
Державне управління	626	894	44,4	1294	130,2
Освіта	480	1484	56,9	1872	112,3
Охорона здоров'я та соціальна допомога	828	1932	49,3	2753	129,2

Досліджуючи причини низької активності в інвестиційному секторі економіки, слід зазначити, що крім високого рівня політичної нестабільності, вкрай важливими проблемами є ускладнений бюрократичний механізм здійснення будь-яких інвестиційних операцій, проблеми, пов'язані з недосконалістю організаційного забезпечення інвестиційного процесу, низький рівень відповідальності за виконання договірних умов з боку як резидентів, так і іноземних інвесторів, наявність інфляційних процесів, високий рівень інвестиційних ризиків та багато ін. Всі вищезазначені проблеми не тільки стримують інвестиційний процес, а і гальмують розвиток національного господарства країни в цілому.

Вирішення багатьох із них можливе як за умови удосконалення існуючих форм і методів управління, так і шляхом впровадження нових.

Однією з таких форм на сьогодні можна вважати стратегічне управління інвестиційною діяльністю, що поширюється на довгострокові цілі і дії компанії. Формулювання стратегії та її чіткої інструментарій є ядром управління і важливою ознакою нормального менеджменту компанії. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю – це розробка та реалізація дій, що ведуть до довгострокового перевищення рівня результативності діяльності фірми над рівнем конкурентів.

Нажаль, в інвестиційному секторі України використовуються лише

окремі елементи стратегічного управління, а саме: стратегічне планування та стратегічний аналіз, який набув меншої популярності, майже не звертається увага на такі елементи стратегічного управління інвестиційною діяльністю, як стратегічний облік та стратегічний контроль. Останнє взагалі майже не розглядається в роботах вітчизняних науковців, хоча і не менш важливе, ніж всі інші елементи стратегічного управління інвестиційною діяльністю. На мою думку, застосування стратегічного управління без використання всіх невід'ємних його елементів не дає можливості в повній мірі оцінити переваги цього методу управління, що створює підстави до комплексного застосування всіх складових системи стратегічного управління інвестиційною діяльністю.

Слід зауважити, що особливі проблеми виникають при застосування механізмів стратегічного управління інвестиційною діяльністю на рівні регіонів. Загальновизнаним є те, що в основі стратегічного управління інвестиційною діяльністю, як в цілому в країні, так і в її регіонах зокрема, лежить інвестиційна стратегія, але інвестиційні стратегії регіонів повинні повністю узгоджуватися з загальнодержавною інвестиційною стратегією. На практиці ж більшість проблем виникає саме в процесі формування таких регіональних стратегій, що пов'язано, в першу чергу, з неефективністю діяльності регіональних органів управління. Саме тому з достатнім рівнем впевненості можна стверджувати, що впровадження стратегічного управління інвестиційною діяльністю в країні можливе лише за умови існування ефективно організаціїно-економічної системи управління інвестиційними процесами в регіонах, подолання недосконалості структури регіональних органів управління інвестиційною діяльністю.

Мета стратегічного менеджменту (планування) полягає у створенні більш стабільних, постійних і виняткових переваг у конкуренції завдяки діям, які визначені стратегією розвитку. Умовами для цього можуть бути, наприклад, об'єктивна й повна інформація як по підприємствах, так і в галузях в цілому, ринку в регіоні, наявність компетентного керівництва і його готовність діяти в умовах постійної зміни обставин, організаційна структура, яка б відповідала поставленій меті, кадри та ін.

Потребує вдосконалення і розширення правова база інноваційної діяльності, міжнародної науково-технічної кооперації, регулювання ринку інновацій, податкового, кредитного й страхового стимулювання інноваційних підприємств і організацій.

Висновки. Базуючись на аналізі динаміки основних показників соціально-економічного розвитку економіки України, можна зробити висновки про те, що для забезпечення стабільного розвитку національного господарства, в першу чергу потрібно активізувати інвестиційну діяльність. Нажаль, сьогодні існує безліч проблем які стримують інвестиційний розвиток, основною з яких, на мою думку, є відсутність комплексного стратегічного управління інвестиційним комплексом країни. Для вирішення зазначе-

ної проблеми в статті було запропоновано звернути увагу на реорганізацію інфраструктурної складової процесу управління інвестиційною діяльністю та необхідність ефективного використання сучасних технологій з метою формування ефективного інформаційного забезпечення. Напрямами подальших досліджень в зазначеній сфері можна вважати удосконалення методичного забезпечення процесу стратегічного управління інвестиційною діяльністю в Україні.

Список літератури: **1.** Ковальчук О.В. Моніторинг інвестиційного середовища в Україні // Проблеми науки. – №10. –2004. – С. 8-12. **2.** Стойка В.О. Сучасні проблеми управління інвестиціями. // Формування ринкових відносин в Україні. – №4. – 2004. – С. 175-178. **3.** Щур В.П., Крамаренко Н.А., Тягнирядно Л.Л. Удосконалення системи залучення фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності // Економіка і регіон. – № 1. – 2005. – С. 21-23. **4.** Кужель О. Активізація інвестиційних процесів в Україні як запорука стійкості економічного зростання // Академічний огляд. – № 2. – 2001. –С. 20-26.

Надійшла до редколегії 31.10.2011.